

Elektrituruseaduse muutmise ja sellega seondult alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Seaduse eelnõuga võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/944¹ elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL.

18. oktoobril 2023 esitas Euroopa Komisjon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 kohaselt Eesti Vabariigile põhjendatud arvamuse rikkumismenetluses nr (2021)0033. Komisjoni hinnangul ei ole Eesti riigisisesele õigusesse üle võtnud direktiivi (EL) 2019/944. Direktiivi ülevõtmise tähtpäev oli 31. detsembril 2020. Kuigi Eesti on komisjoni teavitanud direktiivi täielikust ülevõtmisest, leiab komisjon, et Eesti ei ole siiani võtnud kõiki vajalikke meetmeid, et tagada direktiivi täielik ülevõtmine riigisisesele õigusesse, ega sellistest meetmetest teatanud. Seetõttu leiab komisjon, et Eesti ei ole täitnud direktiivist tulenevaid nõudeid. Siinse seaduseelnõuga kõrvaldatakse puudused, milles Eesti komisjoni hinnanguga nõustub.

Direktiivist (EL) 2019/944 lähtudes tehakse täpsustused elektrituruseaduse (ELTS) tarbimiskajas osalemise ja elektrisalvestuse reeglistikku.

Elektrienergia siseturu ühiste normide eesmärk on pakkuda piiriülesele konkurentsile avatud elektriturgude organiseerimisega kõigile liidu tarbijatele – nii kodanikele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi, konkurentsivõimelisi hindu, tõhusaid investeerimissignaale ja paremaid teenindusstandardeid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Kliimaministeeriumi (KLM) energeetikaosakonna ekspert Tauno Hilimon (tauno.hilimon@kliimaministeerium.ee, 625 6476). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Helen Holtsman (helen.holtsman@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetaja oli Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@just.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi muu menetluses oleva eelnõuga. Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2023–2027² punktidega 6.1.2, mille kohaselt töötatakse selle nimel, et tarbimise juhtimise kompenseerimine toimuks elektriturul ja 6.1.8, mille kohaselt pööratakse suuremat tähelepanu salvestusvõimsuse rajamisele.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/944, 5. juuni 2019, elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (uuesti sõnastatud), ELT L 158, 14.6.2019, lk 125–199.

² Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2023–2027 - <https://www.valitsus.ee/media/6721/download>

Eelnõuga võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/944 (elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta) ning muudetakse elektrituruseaduse 1. jaanuari 2024. a redaktsiooni (RT I, 30.06.2023, 7). Muudatus on seotud rikkumismenetlusega nr (2021)0033.

Enne eelnõu ei koostatud väljatöötamiskavatsust tuginedes Vabariigi Valitsuse 22.12.2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 2 lõike 2 punktile 2, mis sätestab, et seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus ei ole nõutav, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist. Elektrisalvestuse edendamiseks seotud sätted on seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega, kuid on lisaks ka kiireloomulised tulenevalt Baltikumi sünkroniseerimisest Kesk-Euroopa sünkroonalaga 2025. aasta alguses. Muudatus toob kaasa täiendavad investeeringud salvestusseadmetesse, mis omakorda aitab sünkroniseerimisel Eesti ja Baltikumi energiajulgeolekut tagada.

Eelnõu vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu poolthäälte enamust.

2. Seaduse eesmärk

Seaduseelnõu eesmärk on võtta üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2019/944 tehtud muudatused ja kõrvaldada puudused, milles Eesti nõustub Euroopa Komisjoni põhjendatud arvamusega rikkumismenetluses nr (2021)0033.

Rikkumismeneltusest nr (2021)0033 tulenevalt lisatakse eelnõuga elektrituruseadusse järgmised printsiibid:

- 1) tarbija õigus sõlmida dünaamilise elektri hinnaga lepingut, saada selge kokkuvõtte lepingulistest tingimustest ja soovi korral selgitused, kuidas temale esitatud arve on koostatud;
- 2) agregeerimise ja tarbimiskaja regulatsiooni täiendused suurendamiseks tarbimise paindlikkust;
- 3) elektrisalvestuse topeltmaksustamise kaotamine ja sel eesmärgil salvestusele eraldi mõõtepunkti rajamine;
- 4) võrguettevõtja kohustus esitada tarbijale lepingu ülesütleamise teatisega teave muude võimaluste kohta kui tarbimiskoha võrgust lahtiühendamine.

Euroopa Liidus toimib ühtsete reeglite alusel avatud elektriturg. Elektrituru saab jaotada turutasemeteks:

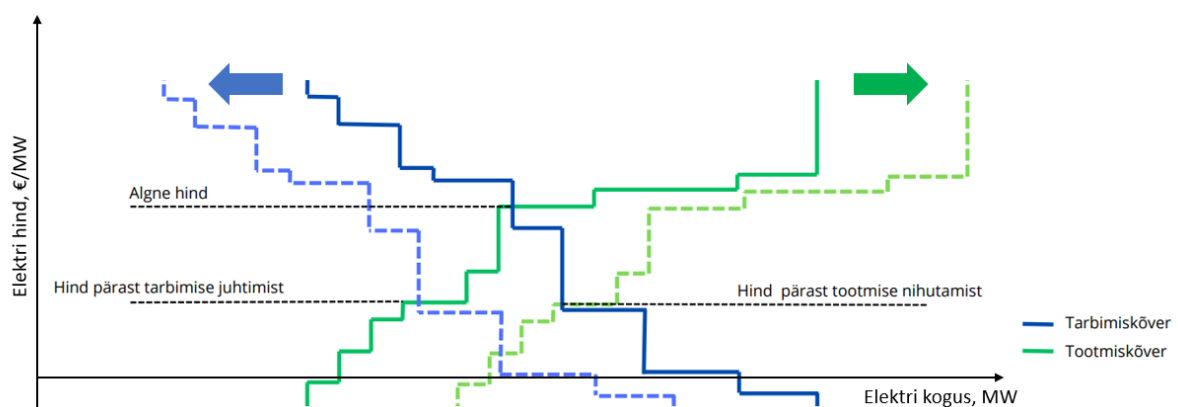
Erinevate turutasemete eesmärk on võimaldada elektriga kauplemist ja samal ajal tagada elektrisüsteemis tarbimise ja tootmise tasakaal ehk bilanss³ igal ajahetkel. Elektri eripära teiste kaupadega võrreldes on see, et elektrit tuleb selle tootmise hetkel tarbida ehk elektrit ei ole võimalik ladustada ilma, et see oleks muundatud mõneks muuks energiakandjaks.

³ bilanss – turuosalise poolt kauplemisperioodil ostetud ja/või võrku antud elektrienergia koguse ning tema poolt samal kauplemisperioodil müüdud ja/või võrgust võetud elektrienergia koguse tasakaal (elektrituruseaduse § 3 punkt 3)

Elektri börsihind kujuneb järgmise päeva turul nõudluse ja pakkumise kõverate ristumispunktis igal kauplemisperioodil (1 tund). Pakkumise kõver kujuneb tootmisvõimsuse pakkumistest, mis tehakse elektrijaama muutuvkulude baasil, ja nõudluse kõver kujuneb ajalooliste tarbimisandmete põhjal. Kauplemisperioodil teeb börsihinna kalleim tootmisvõimsuse pakkumine, mis turule pääseb, või tarbija, kes on valmis oma tarbimist kauplemisperioodil kujunenud hinna juures vähendama. Järgmise päeva turul nõudluse ja pakkumise tasakaalu viimine on oluline samm selleks, et tagada elektrisüsteemi bilanssi. Pakkumise kogust ning hinda mõjutavad tootmisseadmed, mis turul konkreetsel ajavahemikul kättesaadavad ja töökorras on ning pakkumisi teevad. Tarbimist mõjutavad asjaolud on nt välisõhutemperatuur, hoonete ja seadmete energiatõhusus, tarbijate käitumisharjumused ja võime oma tarbimist juhtida. Pakkumise kogus ja pakutav ühikuhind sõltub nt tehnoloogiast, korralistest ja erakorralistest hooldustest, sesoonsusest ja riikidevahelistest ülekandevõimsustest. Soodsaimat elektrihinda pakuvad turule kütusevabadest taastuvatest energiaallikatest elektrit tootvad tootmisüksused ja kallimat hinda fossiilseid kütuseid kasutavad tootmisüksused, nagu põlevkivi ja maagaasi tarbivad elektrijaamad. Kui turul on nõudlus suur ja pakkumine väike, siis võib tekkida olukord, kus nõudluse ja pakkumise kõverad ei ristu. Sellisel juhul kujuneb turul elektrihinnaks maksimaalne turuhinna piir, milleks täna on 4000 €/MWh.

Energiamajanduse korralduse seaduse (EnKS) § 32¹ lõike 1 kohaselt moodustab aastaks 2030 taastuvenergia elektrienergia summaarsest lõpptarbimisest vähemalt 100 protsenti. Selle eesmärgi täitmine on võimalik, rajades Eestisse suures mahus eelkõige tuule- ja päikeseenergiaal põhinevat taastuvelektri tootmist. Tuule- ja päikeseenergia tootmise tegelik maht sõltub sesoonsusest ja ilmast ega ole vastavalt elektritarbimisele reguleeritav. Tuule- ja päikeseenergia puudujäägi korral tuleb elektrisüsteemi stabiilsuse tagamiseks käivitada juhtitavaid võimsusi või puudujääv elekter importida. Impordivõimekus sõltub riikidevaheliste ühenduste võimsusest. Elektritootmise võimsuse puudujääk väljendub kõige nähtavamalt järgmise päeva elektriturul ehk elektribörsi hinnas – taastuvelektri ülejäägi puhul on elektri börsihinnad madalad ja puudujäägi puhul kõrged. See, et tuule- ja päikeseenergia tootmise maht on kõikuv, väljendub elektribörsi hinna suures volatiilsuses, aga ka elektrimüüjate marginaalides. Elektrimüüja marginaalid sõltuvad elektrisüsteemi eabilansist ja bilansienergia hinnast bilansiturul, mis on seda suurem, mida suurem on tuule- ja päikeseenergia tootmine.

Elektri börsihinna ja bilansienergia hinna ning selle volatiilsuse vähendamiseks on võimalik võtta kasutusele tarbimise juhtimine ja energiasalvestus. Tarbimise juhtimine võimaldab vähendada elektri kogutarbimist suure nõudlusega kauplemisperioodidel ja nihutada tarbimine tundidele, kus tarbimine on väiksem või tootmine suurem, või jätta juhitud elekter üldse tarbimata. Elektri salvestamine võimaldab sarnaselt tarbimise juhtimisele tarbimist ja tootmist kauplemisperioodide lõikes nihutada ning seeläbi tagada väiksem volatiilsus elektriturul ja elektrisüsteemi tasakaal. Allolev graafik visualiseerib tarbimise ja tootmise nihutamise mõju järgmise päeva börsihinnale.

Tarbija saab elektriturul osaleda ostjana ja müüjana ning seeläbi elektriturul kujunevat hinda nõudluse ja pakkumise vähendamise või suurendamise kaudu mõjutada. Üksiku tarbija tarbimise või tootmise kogus ei pruugi olla piisav, et selle mõju elektri turuhinnale oleks märgatav, kuid mitme tarbija agregeeritud tarbimise või tootmise kogus võib turuhinda märgatavalt mõjutada. Kõige kiirem ja soodsam viis, kuidas tarbijad saavad elektri hinda ja oma kulusid mõjutada, on tarbimise juhtimise kaudu. Tarbimise juhtimine jaguneb kaheks: kaudne ja otsene. Tarbimise kaudse juhtimise puhul reageerib tarbija eelkõige elektri hinnale ja reguleerib elektriturul osalemata oma tarbimist. Tarbimise kaudset juhtimist saab ergutada muutuvhinnaga elektripakettide kaudu, aga ka tarbija teadlikkuse suurendamise ja uute digitaalsete lahenduste kasutuselevõttuga. Tarbimise otsese juhtimise puhul kaubeldakse reguleeritava ja mõõdetava paindlikkusega elektriturgudel. Tarbimise juhtimise ehk agregeerimise teenust osutab agregaat⁴. Tarbimise juhtimise toimivaid ja kontseptuaalseid tehnoloogilisi lahendusi on turul mitmeid (sh salvestus, automaatikalahendused), kuid lisaks tehnoloogilistele lahendustele on oluline tagada võimalused ja võimaldada turuosalistel pakkuda elektriturule tarbimise juhtimist.

Elektrituru tasemed, millel salvestuse ja tarbimise juhtimisega saab osaleda ja teenuseid pakkuda:

- Järgmise päeva turg – tarbimise juhtimise ja salvestuse eesmärk sellel turul on ennekõike vähendada elektri börsihinda ja selle volatiilsust, kuid lisaks väheneb tiptundidel elektrinõudluse vähendamise tulemusena fossiilkütuste tarbimine ja kasvuhoonegaaside heide, kuna tarbimise ja tootmise nihutamise tulemusena väheneb vajadus käivitada lisanõudluse katmiseks fossiilkütuseid tarbivaid tootmisseadmeid ja tekib võimalus efektiivsemalt kasutada ära taastuvelektri tootmist.
- Päevasisene turg – sellel turul kauplemise eesmärk on järgmise päeva turul tehtud tehinguid korrigeerida (põhjuseks võib olla näiteks tarbimise prognoosi muutus võrreldes eelmisel päeval prognoosituga).
- Bilansiturg (rakendatakse vastavalt vajadusele nt Balti elektrisüsteemi tasakaalustamiseks) – Eestis on kasutusel mFRR⁵. Salvestuse ja tarbimise juhtimisega ollakse võimelised kiiresti reageerima muutustele tarbimises ja tootmises ning seetõttu saab tagada elektrisüsteemi bilanssi.

Tarbimise juhtimist ja salvestust saab rakendada ka võrguinvesteeringute edasilükkamiseks või võrgu ülekoormuse vähendamiseks. Näiteks: võrguettevõtjate tarbimise juhtimine, elektrisalvestuse turult hankimine, liitujatele paindlike, tarbimisajast või võrgu koormatusest sõltuvate elektrilepingute pakkumine, võrgutariifi tarbimisajast või võrgu koormatusest sõltuvaks kujundamine. Eesti elektrivõrgus on juba palju tootjaliitumisi ja iga uus liitumine on liitujale kulukas. Olukorra leevendamiseks ja elektrivõrgu optimaalseks kasutamiseks saab võrguettevõtja pakkuda liitujatele paindlikku liitumist, mille puhul võrguettevõtja tellimusel või kellaajast sõltuvalt peab tootja oma koormust vähendama ja jätma ülejääva elektri kas tootmata või salvestama selle hilisemaks kasutamiseks või tarbija oma tarbimist nihutama. Võrgukoormuse ajaliselt võrdsemalt jaotamine võimaldab vältida võrguinvesteeringuid, mis

---

⁴⁴ agregaat – isik, kes osutab agregeerimise teenust ja võib samal ajal olla müüja või bilansihaldur, elektrituruseaduse §3 lg 12 - <https://www.riigiteataja.ee/akt/107032023067?leiaKehtiv>

⁵ mFRR ehk käsitsi aktiveeritav sageduse taastamise reserv. Lisaks plaanitakse hiljemalt aastaks 2025 võtta kasutusele uued tooted, nagu aFRR (automaatne sageduste taastamise reserv) ja FCRi (sageduse hoidmise reserv).

muidu tiputootmise või -tarbimise tõttu tuleks teha, ja seeläbi tarbijatel ning tootjatel soodsamalt võrguga liituda.

Tarbimise juhtimise edendamiseks sätestab direktiiv (EL) 2019/944 riigile kohustuse võimaldada tarbijatel pakkuda iseseisvalt või agregeerimise kaudu tarbimise juhtimist kõikidele elektriturgudele. Eestis on tehtud esimesed sammud tarbimise juhtimise turumudeli loomisel. 2020. aastal korraldas Konkurentsiamet avaliku konsultatsiooni⁶ eesmärgiga koostöös turuosalistega ühtses lähenemises kokku leppida. Seniste arutelude ja analüüside ning teiste liikmesriikide näidete abil on jõutud järeldusele, et sobivaim turumudel tarbimise juhtimise edendamiseks on tsentraalse arveldusega turumudel, mille kohaselt koondub andmevahetus ja rahaline arveldamine, sh kompensatsiooni arvutamine, keskse asutuse kätte, milleks teiste riikide näidete põhjal on süsteemihaldur (Eestis Elering). Lisaks turumudeli loomisele jätab direktiiv (EL) 2019/944 liikmesriikidele vabamad käed kompensatsioonimehhanismi loomisel, mille alusel kompenseeritakse tarbimiskajas osalenud tarbijate bilansihalduritele nende kulud ja makstakse agregaatoreile tasu tarbimise juhtimise kaudu tarbijale madalama elektrihinna näol toodud kasu eest. Üks võimalik variant on puhaskasu (ingl *net-benefit*) mehhanism, mille raames kvantifitseeritakse tarbijale tekkinud kasu ja makstakse selle alusel tarbimise juhtimises osalenud tarbijale tasu kas otse või agregaatori kaudu. Kuna tarbimise juhtimine võib tuua kaasa kulusid tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihaldurile, siis võib olla õigustatud, et tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihaldurile need kulud hüvitatakse.

Bilansiturul plaanib Elering 2024. aasta suvel alustada tsentraalse arveldusega mudeli kasutamist. Kuigi olulised sammud bilansiturul tsentraalse arveldusega turumudeli rakendamiseks on tehtud, ei ole toimuvat turumudelit järgmise päeva ja päevasisesel turul. Samuti ei kasuta võrguettevõtjad tarbimise juhtimise potentsiaali võrgu planeerimisel. Kuigi alates 2020. aastast on tarbimise juhtimise turumudeli konsultatsioone peetud, ei ole reaalselt rakendamiseni jõutud. Elektrituruseadusesse lisati direktiivi (EL) 2019/944 ülevõtmisel § 21⁴, mille lõike 3 kohaselt töötab Konkurentsiamet välja tarbimiskajas osalemise tingimused, viib läbi avaliku konsultatsiooni turuosalistega ja avalikustab nimetatud tingimused oma veebilehel. Tarbimiskajas osalemise tingimusi pole Konkurentsiamet seni välja töötanud, kuna § 21⁴ on liialt üldsõnaline ega sätesta täpsemaid kohustusi Konkurentsiametile ja turuosalistele. Kavandatud § 21⁴ täiendused tagavad, et Konkurentsiamet peab tarbimiskajas osalemise tingimused välja töötama ning võrguettevõtjad ja süsteemihaldur töötavad välja täpsemad meetodikad. Sätted tagavad samuti, et Eestis rakendatakse tsentraalset arveldamist süsteemihalduri poolt ka muudel turutasemetel peale bilansituru. Planeeritav § 21⁴ muudatus seab Konkurentsiametile kohustuse töötada välja konkreetsed kompensatsioonimehhanismi põhimõtted, võttes arvesse põhimõtteid, et tarbimise juhtimine toob kaasa kulude vähenemise elektri lõpptarbijale ja bilansihaldur saab oma otsesed kulud hüvitatud.

Eestis ja Balti riikides on tarbimise juhtimise kasutusele võtmine ülimalt oluline eriti agregeerimise kaudu. Agregeerimise kaudu tarbimise juhtimine võimaldab agregaatoreile koondada mitmed tarbijad, kelle üheaegset tarbimist saab agregaatoreid juhtida. Suured elektritarbijad on reeglina tööstused, kelle jaoks tarbimise juhtimine tähendab tööstuse seiskamist, mistõttu jääb toodang tootmata ja tekib rahaline kahju. Ilma taoliste kuludeta saavad agregaatoreid kaudu tarbimist juhtida just nimelt väiksemad tarbijad, näiteks kodutarbijad ja

---

⁶ <https://www.konkurentsiamet.ee/uudised/avalik-konsultatsioon-tarbimise-juhtimise-iseseisva-agregaatori-tururaamistiku-osas>

büroohooned, mille kütmist on võimalik ajatada, edasi lükata või kütmistemperatuuri ajutiselt vähendada.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu §-s 1 muudetakse elektrituruseadust

Eelnõu punktiga 1 lisatakse ELTS §-i 3 termin „dünaamilise elektri hinnaga leping“. Direktiiv (EL) 2019/944 sätestab kohustuse võimaldada tarbijatel sõlmida dünaamilise elektri hinnaga ehk börsihinnaga seotud lepinguid. Selleks sätestatakse ELTS-is see mõiste.

Eelnõu punktiga 2 muudetakse termini „salvestusperiood“ definitsioonis ajamäärangut ja asendatakse ajavahemik 1. aprillist kuni 31. märtsini ehk 1 aasta ajavahemikuga 1 kuu. Muudatus on vajalik, et võimaldada salvestusüksusel edastustasu ja taastuenergia toetuste rahastamise tasu vabastust saada kuupõhiselt kuu jooksul võrku tagastatud elektri eest.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse terminit „sidusettevõtja“. Kehtiv termin ja selle definitsioon ei ole kooskõlas direktiiviga (EL) 2019/944. Seotud ettevõtjad on direktiivi kohaselt kaks või enam ettevõtjat kontsernis ja samadele aktsionäridele kuuluvad ettevõtjad ehk iga ettevõtja kontsernis on seotud ettevõtja teise samas kontsernis oleva ettevõtjaga eeldusel, et ettevõtjad kuuluvad samadele aktsionäridele.

Eelnõu punktide 4–5 muudatused on seotud, mistõttu käsitleme neid koos. Eelnõu punktiga 4 muudetakse vastavalt § 21⁴ lõikeid 3 ja 4. Eelnõu punktiga 5 täiendatakse §-i 21⁴ lõigetega 5-6. Muudatuse eesmärk on täiendada olemasolevat regulatsiooni, mis ei ole toimima hakanud, ja tagada, et tarbimiskaja (otsene⁷ tarbimise juhtimine), sh agregeerimine, võetakse kasutusele kõikidel turutasemetel (järgmise päeva, päevasisene ja reguleerimisturg, võrgukoormuste juhtimine). 25.03.2022 jõustunud muudatuste tulemusel ei ole seni tarbimiskajas osalemise tingimusi välja töötatud, mistõttu on vaja tingimusi täiendada. Ka Riigikontroll on oma aruandes⁸ leidnud, et praegu takistab tarbimiskajas osalemist ja agregeerimist eelkõige turumudeli puudumine, mida ELTSi siinsete täiendustega lahendada püütakse. Paragrahvi 21⁴ olemasolev lõige 3 sätestab Konkurentsiameti kohustuse töötada välja tarbimiskajas osalemise tingimused. Lõike 3 muudatusega täiendatakse Konkurentsiameti kohustust sellega, et ta peab tingimuste väljatöötamisel võtma arvesse, et tingimused peavad võimaldama järgmist.

- Tarbimiskajas osalemine peab võimaldama agregeerimist ja iseseisva agregatori tegutsemist, st agregatoril peab olema võimalus koondada tarbimiskajas osalevad tarbijad ja pakkuda nende koondatud tarbimiskaja turule.
- Tingimused võivad ette näha, et bilansihalduritele hüvitatakse otsesed kulud, mis on tema bilansiplaanis olevaid elektrikoguseid tarbimiskaja tulemusena muutnud. Turuosaliste agregeerimine toob kaasa ühel tunnil tarbimise vähenemise ehk otsese kahju tarbimiskajas osaleva tarbija bilanssi hoidvale bilansihaldurile. Antud juhul võib olla vajalik ja õiglane, et tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihalduri poolt bilansi hoidmiseks soetatud energia maksumus talle hüvitatakse, kuid agregatori poolt üksnes juhul ja ulatuses, milles tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihaldurile tekkinud kahju ületab tarbimiskajast tekkinud kasu. Tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihalduri kulude

⁷ Tarbimise otsese juhtimise puhul kaubeldakse reguleeritava ja mõõdetava paindlikkusega elektriturgudel.

⁸ „Eesti elektrisüsteemi valikud“ – Riigikontroll, 6. november 2023,

<https://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?FileId=18316&AuditId=5566>

hüvitamine toimub vastavalt Konkurentsiameti kehtestatud tehnilistele tingimustele ja hüvitajaks saab olla agregator, tarbimiskajas osalenud tarbija või tarbija, kes tarbimiskajast kasu sai. Hüvitamise arvutamise põhimõtted kehtestab Konkurentsiamet tehniliste tingimustega ja vajalikud meetodikad koostavad võrguettevõtjad või süsteemihaldur. Konkurentsiameti poolt 2020. aastal läbi viidud konsultatsiooni raames tegi Konkurentsiamet, võttes arvesse erinevate turumudelite eeliseid ja puudusi, tarbimiskaja tururaamistiku ettepaneku⁹ kus hindas Eestile sobivaimaks mudeliks tsentraalse arveldusega turumodelit. Energiavahetuse arvestust agregatori ja tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihalduri vahel teeb neutraalne organ, kelleks on süsteemihaldur. Kogu agregeeritud elektrienergia märgitakse tarnena tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihalduri ja agregatori bilansihalduri vahel. Seega tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihalduril tekib õigustatud ootus tema portfelist agregeeritud koguse osas kompensatsioonile. Kompensatsiooni arvestuse vastavalt agregeeritud koguse mahule ja kompensatsiooni referentshinnale teeb neutraalne organ (süsteemihaldur). Kogu arveldus agregatori ja bilansihalduri vahel käib läbi neutraalse organi. Kuna tsentraalse arveldusega turumodeli puhul toimub andmevahetus ja arveldamine läbi keskse osapoolle (süsteemihalduri), siis ei ole tarvis andmevahetust ja infosüsteeme dubleerida, samuti tekib vähem vaidlusi arveldamine osas agregatorite ja tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihaldurite vahel, kuna arveldamine on sellisel juhul keskselt ja neutraalselt lahendatud.

Konkurentsiamet on teinud hüvitise meetodika ettepaneku, kuid toob välja, et kompensatsiooni referentshinna väljatöötamiseks tuleb täpsemalt hinnata tarbimiskaja sotsiaalmajandusliku kasu, milleks on tarvis läbi viia täiendav analüüs, mis suudaks välja pakkuda lähenemise, kuidas sotsiaalmajanduslikku tulu saaks Eesti puhul kompensatsiooni referentshinna arvutamisel arvesse võtta ja seda kõigi turutasemete puhul.

Kompensatsiooni meetodika peab direktiivi (EL) 2019/944 kohaselt tagama, et kompensatsiooni kulu ei ületa tarbimiskajaga ühiskonnale tekkinud kasu. Eelnõu täiendustega on tagatud, et kulud lõpptarbijale jäävad alati madalamaks võrreldes olukorraga, kus tarbimiskaja turul ei osaleks. Näiteks 17.augustil 2022. aastal, kell 18-19 oli järgmise päeva elektri hind Eesti hinnapiirkonnas 4000 €/MWh ehk maksimaalne võimalik hind. Konkurentsiameti analüüs leidis, et puudu jäi turult 2,14 megavatt-tunni suurune toomisvõimsus. Seda puudujääki oleks saanud katta tarbimiskajaga. Eelmainitud juhul oleks agregator teinud elektriturule tarbimiskaja pakkumise nt hinnaga 200 €/MWh. Sellisel juhul oleks elektri hinnaks kujunenud 200 €/MWh, mis tarbimise 898 MWh juures tähendaks ühiskondlikku hinnavõitu vähemalt 1 mln. €. Tarbimiskajaga tekkivate kulude kompenseerimine saab toimuda üksnes juhul, kui see on Konkurentsiameti koostatud tehniliste tingimuste kohaselt põhjendatud. Eelnõus on samuti sätestatud põhimõte, et kui tarbimiskaja ei too kaasa ühiskondliku kasu, siis maksab kompensatsiooni agregator (agregator maksab kompensatsiooni üksnes, siis kui tarbimiskajaga tekkinud kulud ületavad tulusid) – selle põhimõtte eesmärk on tagada, et tarbimiskaja ei võetaks kasutusele siis, kui ühiskondliku kasu ei teki. Kui agregator maksab tarbimiskajaga tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihaldurile tekitatud kulude eest, siis tarbimiskaja tõenäoliselt ei toimu, kuna agregator maksab teenitud tulu kompensatsiooniks. Kui tarbimiskaja toob kaasa ühiskondliku kasu, siis agregator saab müüdud tarbimiskaja eest (sarnaselt elektritootjale) tasustatud, kuna ei maksa ise kompensatsiooni, vaid kompensatsiooni maksmine toimub tarbija poolt, kas läbi võrgutasu või elektrimüüjate marginaalide,

---

⁹ Tarbimise juhtimise tururaamistiku ettepanekud Eestile - https://www.konkurentsiamet.ee/sites/default/files/news-files/tarbimise_juhtimise_iseseisva_tururaamistiku_ettepanekud_eestile.pdf

vastavalt Konkurentsiameti koostatud tingimustele. Selline lähenemine tagab, et tarbimiskaja toob tarbijatele alati kaasa rahalise kasu.

Täpsemad tingimused näeb Konkurentsiamet ette tarbimiskaja tehniliste tingimustega.

- Tarbimiskajas osaleva energiakoguse ja agregeerimise kogused selgitab ning arveldab süsteemihaldur – Konkurentsiamet lähtub tarbimiskajas osalemise tingimuste väljatöötamisel sellest, et tarbimiskaja, sh agregeerimiskogused, selgitab ja arveldab süsteemihaldur. See tähendab seda, et süsteemihaldur (Elering) tagab keskse osapoolena selle, et vastavalt regulatsioonile ja Konkurentsiameti kehtestatud tingimustele tarbimiskajas osalevad energiakogused on korrektsed, need kogutakse andmevahetusplatvormile (AVP) ning turuosaliste vahel toimub arveldus ja hüvitamine vastavalt Konkurentsiameti koostatud tehnilistele tingimustele ja Konkurentsiameti poolt kooskõlastatud metoodikatele.

Olemasolev § 21⁴ lõige 4 sätestab, et võrguettevõtjad ja süsteemihaldur lähtuvad Konkurentsiameti koostatud tarbimiskajas osalemise tingimustest ja koostavad metoodikad sh hüvitamise metoodika, mille alusel tarbimiskaja hangitakse. Muudatuse eesmärk on tagada, et 6 kuud pärast tarbimiskajas osalemise tingimuste avalikustamist Konkurentsiameti poolt on võrguettevõtjad koostanud ja esitanud Konkurentsiametile kooskõlastamiseks konkreetseid metoodikad. Järgmise päeva, päevasisese ja reguleerimisturu tarbimiskaja täpsemad metoodikad koostab vastavalt Konkurentsiameti avalikustatud tarbimiskajas osalemise tingimustele süsteemihaldur (Elering).

Paragrahvi 21⁴ lõige 5 sätestab lisanõuded Konkurentsiameti koostatavatele tarbimiskajas osalemise tingimustele. Konkurentsiamet peab tagama, et tarbimiskajas osalemise tingimused käsitlevad turuosaliste kohustusi, tarbimiskajaga seotud bilansi ja tarnete selgitamist ning tarbimiskajas osaleva tarbija bilansihaldurile makstava tarbimiskajas aktiveerimise tõttu tema poolt kantud otseste kulude hüvitise arvutamise põhimõtteid.

Paragrahvi 21⁴ lõige 6 sätestab süsteemihalduri (Elering) tegevused. Vastavalt regulatsioonile ja tarbimiskajas osalemise tingimustele süsteemihaldur:

- töötab välja tarbimiskajas osalevate tarnete selgitamise metoodika, sh nõuded elektrikoguste mõõtmiseks ja kontrolliks, nt baasjoone metoodika¹⁰ väljatöötamine ning kasutuselevõtt;
- arvutab hüvitise suuruse igaks kauplemisperioodiks;
- arveldab turuosaliste vahel;
- lähtub oma tegevustes tarbimiskajas osalemise tingimustest.

Eelnõu punktiga 6 täiendatakse ELTS §-i 44 lõikega 8¹, mille kohaselt avatud tarnija ja bilansihaldur ei nõua agregaatoriga agregeerimislepingu sõlminud tarbijalt ja aktiivselt võrguteenuse kasutajalt alusetuid makseid ega trahve ega rakenda nende suhtes muid põhjendamatuid lepingulisi piiranguid ega tehnilisi nõudeid, mis tuleneksid sellest, et tarbija või aktiivne võrguteenuse kasutaja osaleb agregeerimises. Punkt tuleneb direktiivist (EL) 2019/944 ja selle eesmärk on tagada, et avatud tarnija ja bilansihaldur ei keelaks tarbijale agregeerimise kaudu tarbimiskaja pakkumises osalemist ega esitaks tarbijale või tema agregaatorele arveid tarbimiskajas osalemise eest. Erandjuhuks on määratud tarded, mille puhul peab turuosaline tagama, et ta soetab kauplemisperioodil kokku lepitud energiakoguse.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse §-i 59² lõikega 10. Lõige 10 sätestab, et salvestusperioodi (1 kuu) vältel elektrivõrgust salvestatud elektrienergia eest samal perioodil elektrivõrku tagastatud elektrienergia koguse ulatuses taastuvenergia toetuste rahastamise tasu ei võeta juhul

---

¹⁰ Baasjoone metoodika on mitmes riigis kasutusel selleks, et teha kindlaks kui palju tarbija oma tarbimist vähendas ehk mis kogused osalesid tarbimiskajas. Metoodika eesmärk on tagada, et tarbimiskajas osalevad turuosalisel ei saaks tasu siis, kui tegelikuses tarbimiskajas osalemist ei toimunud.

kui salvestatud elektrienergia kogus on eristatav tarbimise ja tootmise kõrval. Muudatuse eesmärk on edendada energiasalvestusüksuste rajamist ja elektriturul osalemist ning võrreldes elektritootjatega samaväärse konkurentsi tekitamine toepeltmaksustamise kaotamise ja seeläbi energiasalvestusüksuste käitamiskulude vähendamise kaudu. Näiteks kui energiasalvestusüksus tarbib elektrivõrgust 100 ühikut elektrienergiat ja tagastab salvestusperioodi jooksul sellest 80 ühikut elektrienergiat võrku, siis maksab energiasalvestusüksus $100 - 80 = 20$ ühiku elektrienergia eest taastuenergia toetuse rahastamise tasu. Muudatus on vajalik, kuna taastuenergia toetuse rahastamise kulu koos edastamiskulu ja elektriaktsiisiga mõjutab energiasalvestusüksuste käitamist ebamõistlikult palju ja tekitab turubarjääri energiasalvestusüksuste rajamisele. Kuna toodud näites tarbib võrku tagastatud 80 ühikut elektrienergiat ära lõpptarbija, siis on tagatud, et energiasalvestusüksuse poolt võrku tagastatud 80 ühiku eest ei jää taastuenergia toetuse rahastamise tasu võtmata.

Võrgust võetud elektrienergia eest ei tule tasuda seaduse §-des 59 ja 59⁴ nimetatud toetuste rahastamise kulu üksnes juhul, kui see elektrienergia kogus on eraldi mõõdetud ja eristatav liitumispunktis toodetud elektrienergiast. Edastustasu vabastuse arvestus toimub mõõtepunkti põhisel.

Eelnõu punktidega 8, 15 ja 18 asendatakse jaotusvõrguettevõtja kohustus avalikustada info teeninduspiirkonna muutmisest, võrgutegevuse tõhusust, kvaliteeti ja tulukust käsitlevad põhiaandmed, kehtestatud võrgutasu, võrguteenuse osutamise tüüptingimuste muutmise ja uute tüüptingimuste kehtestamise info üleriigilise levikuga päevalehes nõudega avaldada see info võrguettevõtja veebilehel. Nõue avaldada eelnimetatud info üleriigilise levikuga päevalehes on aegunud.

Eelnõu punktidega 9, 10 ja 11 muudetakse võrgu kümneaastase arengukava koostamise sätteid. Punktiga 9 vabastatakse arengukava koostamise kohustusest vertikaalselt integreeritud ettevõtjad, kelle võrku ühendatud tarbijate arv on väiksem kui 100 000. Punktidega 10 ja 11 vabastatakse Konkurentsiamet kohustusest konsulteerida jaotusvõrguettevõtjate poolt koostatud arengukavasid võrguühenduse kasutajatega. Punktiga 11 täpsustatakse informatsiooni, mida Konkurentsiamet peab avaldama investimisprojektide kohta oma veebilehel. Muudatused on kooskõlastatud direktiiviga (EL) 2019/944. Muudatuste eesmärk on vähendada Konkurentsiameti halduskoormust. Kehtiv regulatsioon ei ole proportsionaalne ja mõistlik arvestades Eesti eripära. Kõiki Eestis tegutsevaid võrguettevõtjaid silmas pidades puudub vajadus arengukavade koostamise järele arvestades taoliste ettevõtjate väiksust ja madalat võrguühenduse kasutajate arvu.

Eelnõu punktidega 12 ja 20 asendatakse termin „sidusettevõtja“ terminiga „seotud ettevõtjad“, et viia seadus kooskõlla direktiiviga (EL) 2019/944.

Eelnõu punktiga 13 muudetakse § 66³ lõiget 3, mille kohalt võib Konkurentsiamet jätta sagedusega mitteseotud tugiteenuste spetsifikatsiooni ja toodete tehniliste tingimuste hankimiseks võrguettevõtja koostatud riigihanke tingimused kooskõlastamata ja teha ettepanekuid nende muutmiseks, kui need tingimused ei taga kuluefektiivset teenuse hankimist ega vasta võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetele. Muudatus täiendab olemasolevat sätet Konkurentsiameti võimalusega jätta kooskõlastamata riigihanke tingimused, mis ei taga kuluefektiivset teenuse hankimist, ja teha ettepanekuid tingimuste muutmiseks.

Eelnõu punktiga 14 täiendatakse §-i 67 lõikega 1¹.

Lõike 1¹ kohaselt rajab võrguettevõtja turuosalise taotluse alusel salvestusperioodi jooksul salvestatud elektrienergia koguse kindlaksmääramiseks liitumispunkti täiendava mõõtepunkti. Salvestusperioodi jooksul salvestatud elektrienergia on seaduse § 3 punkti 22⁴ kohaselt

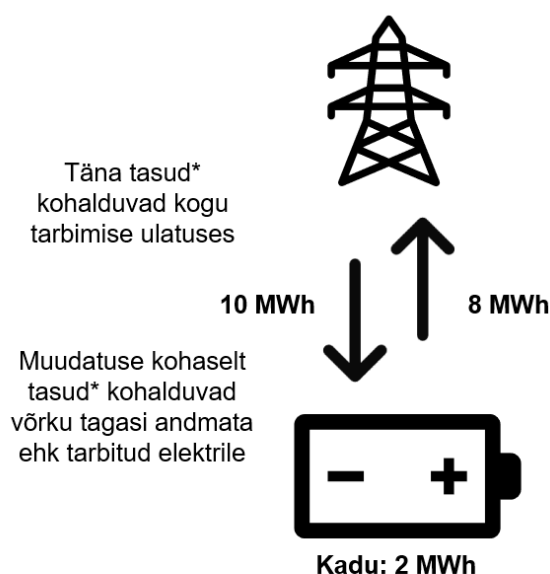
elektrivõrgust võetud ja elektrivõrku tagasi antud elektrienergia. Võrguettevõtja saab otsustada, kas salvestatud ja võrku tagastatud elektrienergia koguse kindlaks määramiseks on tarvis paigaldada õigusaktis sätestatud tehniliste nõuete kohane mõõteseade (juhul kui liitumispunkti taga toimuvad koos tootmine, tarbimine ja salvestamine või tootmine ja salvestamine) või on kogused eristatavad virtuaalse mõõtepunktiga (juhul kui liitumispunkti taga toimub salvestamine või tarbimine ja salvestamine). Turuosaline tasub täiendava mõõtepunkti rajamise ja kasutamise eest vastavalt võrguettevõtja hinnakirjale. Eelduslikult on mõõtepunkti rajamise kulu ligikaudu 1000 eurot. Mõõtepunkti kasutamise tingimustes ja mõõteandmete käitlemises lepatakse kokku liitumispunkti suhtes sõlmitud võrgulepingus.

Eelnõu punktiga 16 täiendatakse paragrahvi 71 lõiget 1 punktiga 7. Muudatus võimaldab võrguettevõtjal võtta igakuist tasu liitumispunktis täiendava mõõtepunkti kasutamise eest. Muudatus on vajalik, et katta täiendavate mõõtepunktide hooldus- ja remondikulud mõõtepunktide kasutajate poolt.

Eelnõu punktiga 17 täiendatakse §-i 71 lõikega 10¹.

Lõige 10¹ sätestab, et salvestusperioodi vältel (1 kuu) elektrivõrgust salvestatud elektrienergia eest samal perioodil elektrivõrku tagastatud elektrienergia koguse ulatuses edastamistasu ei võeta juhul kui salvestatud elektrienergia tarbimise ja tootmise kogused on eristatavad. Muudatuse eesmärk on edendada energiasalvestusüksuste rajamist, osalemist elektriturul ja võrreldes elektritootjatega samaväärse konkurentsi tekitamine topeltmaksustamise kaotamise ja seeläbi energiasalvestusüksuste käitamiskulude vähendamise kaudu. Näiteks kui energiasalvestusüksus tarbib elektrivõrgust 100 ühikut elektrienergiat ja tagastab salvestusperioodi jooksul sellest 80 ühikut elektrienergiat võrku, siis maksab energiasalvestusüksus $100 - 80 = 20$ ühiku elektrienergia eest edastamistasu. Muudatus on vajalik, kuna praeguste tariifi- ja tasusüsteemidega maksustatakse energiasalvestusüksuste käitamist topelt ja see seab turubarjääri energiasalvestusüksuste rajamisele ning elektriturul osalemisele. Kuna eelmises näites tarbib võrku tagastatud 80 ühikut elektrienergiat ära lõpptarbija, siis on tagatud, et energiasalvestusüksuse poolt võrku tagastatud 80 ühiku eest tasutakse jätkuvalt edastamistasu.

Võrgust võetud elektrienergia eest ei tule tasuda seaduse §-des 59 ja 59⁴ nimetatud toetuste rahastamise kulu üksnes juhul, kui see elektrienergia kogus on eraldi mõõdetud ja eristatav liitumispunktis toodetud elektrienergiast. Edastustasu vabastuse arvestus toimub mõõtepunkti põhiselt.

*Tasud – taastuenergia rahastamise kulu, elektri edastamise tasu, elektriaktsiis

Eelnõu punktiga 19 täiendatakse §-i 75¹ lõikega 5, mis kohustab müüjat tarbija soovil esitama tarbijale selgituse, kuidas tarbija arve on koostatud.

Eelnõu punktiga 21 täiendatakse §-i 87 lõikega 6, mis kohustab elektrimüüjaid pakkuma tarbijatele dunaamilise elektri hinnaga lepingut. Dunaamilise elektri hinnaga lepingu definitsioon on eelnõu punktis 1. Muudatus ei too kaasa sisulist muutust elektrimüüjate pakkumistes, kuna juba praegu pakuvad elektrimüüjad tarbijatele dunaamilise elektri hinnaga pakette, kuid muudatus on vajalik, et see ka kohustusena sätestada.

Eelnõu punktiga 22 muudetakse § 87 lõike 1 punkti 9 ja täpsustatakse punktis, et lepinguga koos antakse tarbijale info kaebuste käsitlemise kohta, sealhulgas teave tarbija õiguste kohta, mis seonduvad vaidluste kohtuvälise lahendamisega. Olemasoleva sätte kohaselt antakse vaid teave kaebuste käsitlemise kohta, mis pole piisav direktiivi (EL) 2019/944 ülevõtmiseks ja vajab täpsemalt sõnastamist.

Eelnõu punktiga 23 täiendatakse § 87 lõiget 1 punktiga 11, millega sätestatakse, et liitumislepingus, võrgulepingus, elektrilepingus ja agregeerimislepingus tuleb esitada lihtsas ja täpses sõnastuses kokkuvõtte põhilistest elektrituruseadusega sätestatud lepingutingimustest.

Eelnõu punktiga 24 täiendatakse § 89 lõiget 4 lausega, mille kohaselt peab müüja saama enne tarbija lepingu vahetamist dunaamilise elektri hinnaga lepingu vastu tarbijalt sellekohase nõusoleku. Ilma tarbija nõusolekuta ei tohi müüja olemasolevat lepingut muuta ja vahetada seda dunaamilise elektri hinnaga lepingu vastu, välja arvatud juhul, kui eelnev leping on lõppenud. Sätte eesmärk on viia regulatsioon kooskõlla direktiiviga (EL) 2019/944 ja tagada, et müüja ei lõpetaks ja vahetaks ühepoolset tarbija kehtivat lepingut dunaamilise elektri hinnaga paketi vastu.

Eelnõu punktiga 25 täiendatakse § 91 lõike 3 teist lauset võrguettevõtja kohustusega enne tarbija lahtiühendamist anda talle ülevaade muudest võimalustest peale lahtiühendamise. Alternatiivsed võimalused lahtiühendamisele võivad olla näiteks soovitus pöörduda abipalvega kohaliku omavalitsuse poole, et taotleda näiteks toimetulekutoetust, või võimalus tarbida elektrit liitumispunkti vähendatud läbilaskevõime alusel. Samuti on võimalik anda tarbijale energiasäästmise soovitusi ja teadmisi fikseeritud ja dunaamilise elektripaketi valikute kohta. Sätte eesmärk on viia regulatsioon kooskõlla direktiiviga (EL) 2019/944 ja abistada võlgadesse sattunud tarbijat lahenduste leidmisel.

Eelnõu punktiga 26 täiendatakse § 93 lõike 6 punkti 18 Konkurentsiameti kohustusega hinnata dunaamilise elektri hinnaga lepingute statistikat ja mõju tarbija arvetele ning avaldada sellekohane info kord aastas.

Eelnõu punktiga 27 täiendatakse § 93 lõiget 6 punktiga 22³, mille kohaselt Konkurentsiamet jälgib tarbimiskajas osalemise ja agregeerimise mahtusid ning turu käivitumist. Punkti eesmärk on tagada, et Konkurentsiamet jälgib tarbimiskaja ja agregeerimise turgu ja vajadusel uuendab tarbimiskajas osalemise tingimusi.

3.2. Eelnõu §-s 2 muudetakse alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seadust

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse § 24 lõiget 6³ lausega, mille kohaselt energiasalvestusüksuse poolt kalendrikuu lõikes tarbitud elektrienergia eest ei teki maksukohustust samal perioodil elektriaktsiisi maksjale edastatud elektrienergia ulatuses, kui on tagatud, et elektriaktsiisi

maksja tasub energiasalvestusüksuse poolt temale edastatud elektrienergia eest aktsiisi. Muudatuse eesmärk on edendada energiasalvestusüksuste rajamist, osalemist elektriturul ja võrreldes elektritootjatega samaväärse konkurentsi tekitamine topeltmaksustamise kaotamise ja seeläbi energiasalvestusüksuste käitamiskulude vähendamise kaudu. Praeguse regulatsiooni järgi peaks rajatav energiasalvestusüksus maksma elektriaktsiisi elektrikoguse eest, mille ta võrku tagastab, ja selle eest tasub lõpptarbija uuesti. Sellises olukorras on tegemist topeltmaksustamisega, mis loob energiasalvestusüksuste investeeringutele turutõrke.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga täiendatakse elektrituruseaduse termineid. Täpsem ülevaade uutest terminitest on seletuskirja peatükis 3.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga võetakse üle elektrienergia ühisturu direktiiv (EL) 2019/944.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu käsitleb järgmisi teemavaldkondasid:

- 1) tarbija õigus sõlmida dünaamilise elektri hinnaga lepingut, saada selge kokkuvõte lepingulistest tingimustest ja soovi korral selgitused, kuidas temale esitatud arve on koostatud;
- 2) agregeerimise ja tarbimiskaja regulatsiooni täiendused suurendamaks tarbimise paindlikkust;
- 3) elektrisalvestuse topeltmaksustamise kaotamine;
- 4) võrguettevõtja kohustus esitada tarbijale lepingu ülesütlemise teatisega teave muude võimaluste kohta kui tarbimiskoha võrgust lahtiühendamine.

MÕJUDE HINNANG

Tegemist on eelkõige tarbija õigusi ja Euroopa Liidu õiguse ülevõtmist täpsustava eelnõuga ning rakendamisega ei kaasne olulisi riske, samuti ei kavandata põhimõttelisi muudatusi õiguskorras. Seetõttu ei ole seletuskirjale lisatud HÕNTE § 46 nõuete kohast põhjaliku mõjuanalüüsi aruannet.

6.1. Tarbija õigus sõlmida dünaamilise elektri hinnaga lepingut, saada selge kokkuvõte lepingutingimustest ja soovi korral selgitused, kuidas temale esitatud arve on koostatud

Sihtrühm:

1. Eratarbijad (2023. aasta lõpu seisuga olid eratarbijad sõlminud 583 944 lepingut);
2. Elektrimüüjad (2022. aasta seisuga oli Eestis kodutarbijatel 4 üle 5% turuosaga jaemüüjat¹¹).

---

¹¹ Elektri- ja gaasiturust aruanne 2022, Konkurentsiamet - <https://www.konkurentsiamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/aruanded-analuusid-hinnangud/elektri-ja-gaasiturust-aruanded>

Muudatus ei too kaasa suurt mõju, kuna juba praegu pakuvad elektrimüüjad dünaamilise elektri hinnaga pakette. Vähest sotsiaalset mõju avaldab müüjate kohustus selgemalt teavitada põhilistest lepingutingimustest ja võrguettevõtja kohustus enne tarbija võrgust lahtiühendamist tarbijat teavitada alternatiivsetest võimalustest.

Muudatusel ei ole mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, elu- ja looduskeskkonnale, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele ega muud otsest ega kaudest mõju.

6.2. Agregeerimise ja tarbimiskaja regulatsiooni täiendused suurendamaks tarbimise paindlikkust

Sihtrühm:

1. Tarbijad (2023. aasta lõpu seisuga oli Eestis sõlmitud 678 485 elektrilepingut);
2. Agregaatorid (täna on Eestis aktiivsemaid agregaatoreid pigem vähe (kuni 5), kuid soovitud toob muudatus kaasa agregaatorite arvu kasvu);
3. Konkurentsiamet;
4. Süsteemihaldur (Elering);
5. Bilansihaldurid (2022. aasta seisuga on Eestis registreeritud 12 bilansihaldurit, kellest suurima turuosaga tarbimise lõikes¹² on Eesti Energia AS, Scener OÜ, Elektrum Eesti OÜ, Alexela Energia AS ja Olerex AS);
6. Elektrimüüjad (2022. aasta seisuga oli Eestis tarbijatel 4 üle 5% turuosaga jaemüüjat¹³);
7. Võrguettevõtjad (2022. aasta seisuga oli Eestis 1 põhivõrguettevõtja (Elering) ja 34 jaotusvõrguettevõtjat¹⁴).

Direktiivi (EL) 2019/944 artikkel 17 seab raamistiku tarbimiskajas osalemisele agregeerimise kaudu. Eesti võttis direktiivi üle elektrituruseadusega, mille kohaselt Konkurentsiamet töötab välja tarbimiskajas osalemise tingimused, mille põhjal omakorda võrguettevõtjad koostavad vajaminevad meetodikad. Praegused täiendused tehakse elektrituruseadusesse tulenevalt direktiivi (EL) 2019/944 ülevõtmise suhtes algatatud rikkumismenetlustest, milles Euroopa Komisjon toob esile mitmed agregeerimisega seotud nüansid, mida Eesti pole rakendanud. Muudatused tehakse ka selleks, et täpsemalt sätestada raamistik ja osapoolte kohustused, mis esialgu jäid täpsustamata ja on tekitanud tõrkeid tarbimiskajas osalemise tingimuste väljatöötamises.

Tarbimiskajas osalemise tingimuste väljatöötamine võimaldab tarbijatel agregaatorite kaudu osaleda elektriturgudel ja oma tarbimise vähendamise eest tasu saada. Tarbimise vähendamine toob alla elektri börsihindu, aga vähendab ka keskmist elektri hindu, kuna tarbimist vähendatakse eelkõige kallitel tundidel. Kuna muudatus toob kaasa tarbimiskaja agregeerimise elavnemise, muutub tarbimine üha paindlikumaks ja on võimaline kiiremini reageerida muutlikule taastuvelektri tootmisele, seeläbi vähendades kaudselt vajadust investeerida kallitesse tipujaamadesse. Tarbimiskaja mahtude suurenemine ja selle osalemine reguleerimisturgudel vähendab ka bilansienergiakulu ja sel viisil elektrimüüja marginaali kulu tarbija arvetel.

Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

¹² Elektri- ja gaasiturust aruanne 2022, Konkurentsiamet - <https://www.konkurentsiamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/aruanded-analuusid-hinnangud/elektri-ja-gaasiturust-aruanded>

¹³ Elektri- ja gaasiturust aruanne 2022, Konkurentsiamet - <https://www.konkurentsiamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/aruanded-analuusid-hinnangud/elektri-ja-gaasiturust-aruanded>

¹⁴ Elektri- ja gaasiturust aruanne 2022, Konkurentsiamet - <https://www.konkurentsiamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/aruanded-analuusid-hinnangud/elektri-ja-gaasiturust-aruanded>

Eelnõul on potentsiaalne positiivne mõju tervisele kasvuhoonegaaside heite vähenemise tõttu, mis tuleneb fossiilenergia tootmise vähenemisest.

Eelnõu mõjul turuosaliste aktiivsuse suurenemine võib positiivselt mõjutada leibkondade toimetulekut. Selle saavutamine eeldab, et Konkurentsiameti väljatöötatavad tarbimiskajas osalemise tingimused on piisavad, et tarbimiskaja turgu elavdada. Lisaks tarbimiskaja positiivsele mõjule elektrihindade odavnemise näol, millest võidab kogu ühiskond, on tarbijatel võimalus ka ise agregaatori kaudu oma tarbimise vähendamist turule müüa ja sellega teenida.

Eelnõu mõjutab ka tööturgu, pakkudes uusi töövõimalusi seoses uute paindlikkusteenuste arendamise ja pakkumisega, sh nii info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kui ka energeetika alal tegutsevatele inimestele.

Mõju haridusele

Eelnõul on positiivne mõju valdkondlikule teadus- ja arendustegevusele. Juba praegu arendavad ülikoolid tarbimise juhtimiseks mitmeid rakendusi, millele tarbimiskaja turu elavnemine saab avaldada täiendavat positiivset mõju.

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Eelnõu eesmärk on suurendada energiajulgeolekut seoses muutuva elektrisüsteemiga. Mida suurem on paindlikkus elektrisüsteemis, seda kindlam on energiajulgeolek ning seda väiksem on vajadus elektrienergiat importida. Elektrisüsteemi suurem mitmekesisus suurendab võimet tagada lõpptarbijate varustamine elektrienergiaga tiputarbimise ajal.

Mõju majandusele ja ettevõtlusele

Tarbimiskaja turu elavnemisel on positiivne mõju majandusele elektrihinna odavnemise, tööhõive suurenemise ja tarbijate toimetuleku paranemise kaudu. Mida rohkem finantsressursse jääb ettevõtjate ja tarbijate kasutusse, seda rohkem saavad nad teha investeeringuid ja kulutusi.

Tarbimiskajal võib olla negatiivne mõju elektritootjate ja -müüjate kasumlikkusele tulenevalt elektrihinna odavnemisest ja vähenenud müügimahtudest. Elektrihinna odavnemise mõju on elektritootjatele ja -müüjatele suurema mõjuga kui vähenenud müüginahud, kuna tarbimiskaja aktiveerimine ei tähenda tingimata tarbimise vähenemist, vaid võib tähendada ka tarbimise nihkumist ühelt ajavahemikult teisele või reguleerimisturul ka tarbimise suurenemist.

Agregeerimine eeldab, et agregatoril on põhjalikud teadmised lõpptarbijatest ja nende potentsiaalset pakkuda tarbimise juhtimist ning ta oskab hinnata, kui palju ebamugavust juhtimine põhjustab lõpptarbijale ja kuidas seda kompenseerida. Kodumajapidamistes juhitava võimsuse potentsiaal on suurim, jäädes vahemikku 55–230 MW, äri- ja teeninduse sektoris on võimalik juhtida võimsusi vahemikus 93–112 MW, tööstussektoris on juhitav võimsus ligi 65 MW. Arvestades elektrotehnikatööstuse ning infotehnoloogiaettevõtjate innovaatsilisust ja võimekust ning eri sektorite potentsiaali, oleks teoreetiliselt võimalik Eestis arendada ja allutada tarbimise juhtimisele võimsusi 200–400 MW.

Eeltoodust tulenevalt kaasnevad eelnõuga uued äri- ja võimalused inimestele, kes soovivad tegeleda agregeerimisega. Samuti kaasnevad uued äri- ja võimalused info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektorile, kes saab töötada välja lahendusi andmete analüüsimiseks ja tarbimist mõjutavate otsuste tegemiseks ning operatiivseks infoedastuseks.

Tarbijatel on võimalik teenida tulu agregaatoriga sõlmitud kokkuleppe täitmise kaudu, mille alusel vähendab tarbija teatud aegadel elektrienergia tarbimist, millest tulenev ebamugavus talle kompenseeritakse.

Tarbimiskajas osalemise tingimused töötab välja Konkurentsiamet. Regulatsioon täpsustab tegevusi, mida süsteemihaldur (Elering) peab hakkama tegema, mis tähendab tõenäoliselt vajadust Eleringil võtta tööle uusi spetsialiste ja teha andevahetusplatvormi arendusi.

Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Eelnõul on elu- ja looduskeskkonnale positiivne mõju. Tarbimiskaja potentsiaali kasutuselevõtt vähendab CO₂ heidet ehk mõjub positiivselt välisõhu kvaliteedile. Samuti väheneb vajadus toota tiputundidel elektrit sellistest fossiilsetest ressurssidest nagu maagaas ja põlevkivi.

Mõju regionaalarengule

Eelnõu toetab kõigi Eesti piirkondade jätkusuutlikku arengut, kuivõrd tarbimiskaja kasutuselevõtt ei ole seotud konkreetse piirkonnaga. Eelnõu eesmärk on kaasata võimalikult palju turuosalisi, sh elektrienergia lõpptarbijaid igas piirkonnas.

Eelnõu mõjul tekivad inimestele võimalused arendada äritegevust, sh on eelis nendel, kellel on teadmised energeetikast. Sellest tulenevalt kaasneb eelnõuga võimalus pakkuda tööd inimestele, kes ei saa jätkata ettevõtmistes, mis on seotud keskkonnakahjulike tehnoloogiate abil elektrienergia tootmisega.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Tarbimiskajas osalemise tingimused töötab välja Konkurentsiamet.

Lisakohustus, mis eelnõu Konkurentsiametile kaasa toob, on kohustus jälgida tarbimiskaja ja agregeerimisturu arengut ning vajadusel muuta tarbimiskajas osalemise tingimusi.

Muu otsene või kaudne mõju

Muudatustel on kaudne mõju infotehnoloogia arengule, kuna tarbimiskaja potentsiaali kasutuselevõtt eeldab digisüsteemide rakendamist, sh Eleringi hallatava andmevahetusplatvormi täiendamist. Andmevahetusplatvormi uuendamise kulud kaetakse põhivõrguettevõtja võrgutasust vastavalt ELTS § 71 lõikele 8.

Muudatus suurendab ka Eesti energiajulgeolekut, vähendades vajadust toota puudujääv elekter imporditavatest kütustest või katta puudujääk imporditava elektriga.

Muu otsene või kaudne mõju puudub.

Kokkuvõttes on muudatuse mõju olulisus pigem keskmine, kuna see avaldab positiivset mõju tarbijatele, samas tuues kaasa täiendavaid tegevusi Konkurentsiametile ja süsteemihaldurile (Elering). Eelnõuga on sätestatud kohustus Konkurentsiametil hinnata agregeerimise turu aktiivsust ja mõju.

6.3. Elektrisalvestuse topeltmaksustamise kaotamine

Sihtgrupp:

1. Akude paigaldamise huvi on tõenäoliselt taastuvelektri tootjatel (Elektrilevi võrgus ligikaudu 20 tuhat tootjat¹⁵). Elektrilevi 2023 aasta andmetel oli elektrivõrku ühendatud 2 energiasalvestusüksust;
2. Eleringi andmetel¹⁶ on põhivõrku liitumas 752,86 MW elektrisalvestusega seotud liitumisi;
3. Agregaatorid (täna on Eestis aktiivsemaid agregaatoreid pigem vähe (kuni 5), kuid soovitult toob muudatus kaasa agregaatrite arvu kasvu);
4. Võrguettevõtjad (2022. aasta seisuga oli Eestis 1 põhivõrguettevõtja (Elering) ja 34 jaotusvõrguettevõtjat¹⁷).

Energiasalvestusüksustena on käsitatavad erinevad lahendused alates pumphüdroelektrijaamadest kuni hoonetesse paigaldatud akupankadeni, sh elektriautode akud. Energiasalvestusteenuse puhul on paindlikkusteenusena võimalik suunata energiat elektrivõrku siis, kui selleks on vajadus tipukoormuste ajal. Energiasalvestusteenust osutavatel isikutel on võimalik teenida tulu, suunates kõrgema elektrienergia hinna ajal elektrienergia võrku.

Elektrienergia salvestamise eest maksavad turuosalisel praegu edastamistasu ja taastuenergia toetuste rahastamise tasu kogu elektri eest, mida nad võrgust salvestiga tarbivad. Selleks et muuta salvestuse investeeringud tasuvaks, peab salvestus päeva jooksul läbima mitu täis- ja tühjakslaadimise tsüklit ehk reeglina laeb salvestus end ühe päeva sees täis ja annab selle elektri samal või järgmisel päeval võrku tagasi, misjärel võrku tagasi antud elektri tarbib tarbija ära ja maksab selle eest edastamistasu, taastuenergia toetuste rahastamise tasu ja elektriaktsiisi. Ehk elektrienergia salvestamise eest maksab turuosaline eelmainitud tasud, misjärel maksab eelmainitud tasud sama elektri eest ka tarbija. Eelnõuga on eesmärk salvestud elektrienergia võrgust salvestamise eest mitte võtta eelmainitud tasusid mahus, mis salvestusperioodi (1 kuu) jooksul võrku tagastatakse.

Muudatus võimaldab muuta turupõhiselt energiasalvestusüksuste rajamise konkurentsivõimeliseks, mistõttu muudatuse tulemusena suurenevad investeeringud energiasalvestusse. Samuti võimaldab topeltmaksustamise kaotamine salvestusüksusel rohkematel tundidel elektriturul osaleda ja tuua kaasa suuremat positiivset mõju.

Energiasalvestusüksused toodavad kallitel tundidel elektrit võrku, seekaudu elektrienergia kallitel tundidel odavdades või vältides vajadust käivitada tiputundide katmiseks fossiilseid tootmisestruktuure. Odavamate hinnaga tundidel ehk siis, kui elektrisüsteemis on elektri ülejääk, salvestusüksused tarbivad ja tõstavad seeläbi elektrienergia hindu tundidel, mil need on madalad. Odavamate tundide elektrienergia tõus vähendab vajadust maksta riigipoolset taastuenergia toetuste rahastamise tasu ja suurendab taastuvelektri tootjate kasumit, kuid vähendab kasumit, mida saavad kallimad fossiilkütustest elektrit tootvad jaamad. Tallinna Tehnikaülikooli tehtud analüüsist selgub, et Eestis tooks 500–1000 MW salvestuse lisandumine enam kui 35 mln € kasu tarbijale elektri tipuhindade odavnemise kaudu. 500–1000 MW võimsusele vastab aku mahutavus 2000–6000 MWh. Mida suurem on aku mahutavus, seda kauem on võimalik sellega elektrit salvestada ja toota.

Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Eelnõul on potentsiaalne positiivne mõju tervisele kasvuhoonegaaside heite vähenemise tõttu, mis tuleneb fossiilenergia tootmise vähenemisest.

¹⁵ <https://elektrilevi.ee/et/uudised/2023-aasta-tootmisrekordid-elektrilevi-vorgus>

¹⁶ <https://www.elering.ee/pohivorguga-liitumine>

¹⁷ Elektri- ja gaasiturust aruanne 2022, Konkurentsiamet - <https://www.konkurentsiamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/aruanded-analuusid-hinnangud/elektri-ja-gaasiturust-aruanded>

Salvestuse arendamine toob kaasa keskmise elektrihinna odavnemise ja elektrihinna odavnemise just tiputundidel, samuti vähenevad kulutused taastuenergia toetuste rahastamisele. Lisaks on salvestuse rajamisel potentsiaalselt positiivne mõju võrgukoormuste juhtimisele ehk väheneb vajadus võrku üledimensioneerida. Kõik nimetatud aspektid kajastuvad tarbija elektriarvetel ehk energiasalvestusüksuste rajamine võimaldab odavdada tarbijate elektrihindu.

Eelnõu mõjutab ka tööturgu, pakkudes uusi töövõimalusi seoses uute energiasalvestusüksuste arendamise ja rajamisega, sh nii info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kui ka energeetika alal tegutsevatele inimestele.

Mõju haridusele

Eelnõul on positiivne mõju valdkondlikule teadus- ja arendustegevusele. Juba praegu arendavad ülikoolid mitmeid rakendusi ja katseprojekte salvestuse jaoks ja topeltmaksustamise kaotamine avaldab sellele veelgi positiivset mõju.

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Eelnõu eesmärk on suurendada energiajulgeolekut seoses muutuva elektrisüsteemiga. Mida suurem on paindlikkus elektrisüsteemis, seda kindlam on energiajulgeolek ning seda väiksem on vajadus elektrienergiat importida. Elektrisüsteemi suurem mitmekesisus suurendab võimet tagada lõpptarbijate varustamine elektrienergiaga tiputarbimise ajal.

Mõju majandusele ja ettevõtlusele

Salvestusturu elavnemisel on positiivne mõju majandusele läbi elektrihinna vähenemise, tööhõive suurenemise ja tarbijate toimetuleku paranemise. Mida rohkem finantsressurssi jääb ettevõtjate ja tarbijate kasutusse, seda rohkem saavad nad teha investeeringuid ja kulutusi.

Energiasalvestusüksuste rajamisel võib olla negatiivne mõju fossiilsetest allikatest elektritootmise kasumlikkusele, kuid positiivne mõju taastuvelektri tootjate kasumlikkusele.

Topeltmaksustamise kaotamisega kaasnevad uued äri võimalused inimestele, kes soovivad tegeleda energiasalvestusüksuste rajamisega.

Positiivselt mõjutab eelnõu ka elektrisõidukite kasutuselevõttu ning kaasatust energiasüsteemis salvestusseadmetena, mis läbi suureneb positiivne mõju elektri hinnale veelgi.

Energiasalvestusüksuste topeltmaksustamise kaotamine vähendab potentsiaalselt edastamistasust, taastuenergia toetuste rahastamise tasust ja elektriaktsiisist saadavaid tulusid. Kuna siiani ei ole salvestusüksusi suures mahus rajatud, on mõju võrreldes praeguse olukorraga tagasihoidlik. Kui rajatakse kokku 500 megavatti salvestust, mis töötaksid 2400 töötundi aastas, siis energiasalvestusüksuse efektiivsuse 80% ja võrgutasu 10 eurot megavatt-tunni puhul oleks energiasalvestusüksuste kulude kokkuvõtte topeltmaksustamisega võrreldes kuni 4,8 miljonit eurot aastas¹⁸. Kuna salvestusüksuste rajamisel on positiivne mõju nii elektrivõrgule ja -süsteemile kui ka majandusele, ületab positiivne majanduslik mõju tekkinud kulusid.

---

¹⁸ Mudelarvutus (FinantsAkadeemia OÜ) - <https://energiatalgud.ee/sites/default/files/2022-06/MUDEL%20SALVESTUS%20v1a.xlsx>

Mõju elu- ja looduskeskkonnale

Eelnõul on elu- ja looduskeskkonnale positiivne mõju. Salvestuspotentsiaali kasutuselevõtt vähendab CO₂ heidet ehk mõjub positiivselt välisõhu kvaliteedile. Samuti väheneb vajadus toota tiputundidel elektrit sellistest fossiilsetest ressurssidest nagu maagaas ja põlevkivi ning suureneb taastuvelektri tootmise maht.

Mõju regionaalarengule

Eelnõu toetab kõigi Eesti piirkondade jätkusuutlikku arengut, kuivõrd salvestuse kasutuselevõtt ei ole seotud mõne konkreetse piirkonnaga. Sellegipoolest on suur potentsiaal elektrivõrgu liitumisvõimsuste näol olemas Ida-Virumaal, kuhu elektrisalvestuse rajamine lisaks tööhõivet.

Eelnõu mõjul tekivad inimestele võimalused arendada äritegevust, sh on eelis inimestel, kellel on teadmisi energeetikast. Eeltoodust tulenevalt kaasneb eelnõuga võimalus pakkuda tööd inimestele, kes ei saa jätkata ettevõtmistes, mis on seotud keskkonnakahjulike tehnoloogiatega elektrienergia tootmisega.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Muudatus ei too kaasa mõjusid riigiasutustele ega kohalikele omavalitsustele.

Muu otsene või kaudne mõju

Muudatustel on kaudne mõju infotehnoloogia arengule, kuna salvestuspotentsiaali kasutuselevõtt eeldab digisüsteemide rakendamist, sh võimalust paigaldada salvestusele täiendavaid mõõtepunkte (kauglugemisel arvesteid).

Muudatus suurendab ka Eesti energiajulgeolekut, vähendades vajadust toota puudujääv elekter imporditavatest kütustest või katta puudujääk imporditava elektriga.

Muu otsene või kaudne mõju puudub.

Kokkuvõttes on kavandatava elektrisalvestuse topeltmaksustamise kaotamise mõju olulisus pigem keskmine, kuna muudatus ei sea kohustust vaid annab turuosalisele võimaluse elektrisalvestusüksust rajada ja topeltmaksustamise vabastust küsida. Potentsiaalselt paigaldavad salvestusseadmed täna päikesest ja tuulest elektrit tootvad turuosalised, keda on ligikaudu 20 tuhat. 2023 aasta seisuga oli Elektrilevi võrku ühendatud 2 salvestusseadet ja Eleringi andmetel¹⁹ on täitmisel 7 salvestusega seotud liitumislepingut.

6.4. Võrguettevõtja kohustus esitada tarbijale lepingu ülesütleamise teatisega teave muude võimaluste kohta kui tarbimiskoha võrgust lahtiühendamine

Sihtgrupp

1. Eratarbijad (2023. aasta lõpu seisuga olid eratarbijad sõlminud 583 944 lepingut);
2. Võrguettevõtjad (2022. aasta seisuga oli Eestis 1 põhivõrguettevõtja (Elering) ja 34 jaotusvõrguettevõtjat²⁰).

¹⁹ <https://www.elering.ee/pohivorguga-liitumine>

²⁰ Elektri- ja gaasiturust aruanne 2022, Konkurentsiamet - <https://www.konkurentsiamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/aruanded-analuusid-hinnangud/elektri-ja-gaasiturust-aruanded>

Eelnõu sätestab mitmeid muudatusi, millega on soov suurendada tarbijate teadlikkust, sh kohustus lepingus esitada peamiste lepingutingimuste kokkuvõte ja võrguettevõtja kohustus esitada tarbijale lepingu ülesütlemise teatisega teave muude võimaluste kohta kui tarbimiskoha võrgust lahtiühendamine. Muudatused tulenevad direktiivist (EL) 2019/944 ja selle ülevõtmisega seonduvast rikkumismenetlusest.

Mõningast sotsiaalset mõju avaldab võrguettevõtja kohustus enne tarbija võrgust lahtiühendamist teavitada teda alternatiividest. Värskest võlgadesse sattunud tarbijal ei pruugi olla piisavaid teadmisi energia säästmise võimaluste kohta või teadmisi võimalusest kohalikul omavalitsuselt toimetulekutoetust taotleda. Alternatiivne võimalus võib tarbijale olla ka tema võrguühenduse piiramine, mida ELTS § 90 lõige 8 võimaldab.

Muu otsene või kaudne mõju muudatusel puudub.

Muudatus on väikese mõjuga, kuna ka praegu antakse tarbijale lepingutingimused edasi mõistetavalt ja kokkuvõtte lepingu tingimustest võimaldab tarbijale veelgi lihtsamal viisil oma lepingust ülevaadet saada. Teave tarbija alternatiivsete võimaluste kohta võrgut lahti ühendamisel on samuti väikese mõjuga, kuna ei too võrguettevõtjale olulisel määral täiendavaid tegevusi, kuid annab üksikutele tarbijatele täiendavaid teadmist nt võimalusest omavalitsuse poole pöörduda toimetulekutoetuse palvega..

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Vähene kulu seoses seaduse rakendamisega võib tuleneda elektri salvestamise elektriaktsiisiga topeltmaksustamise lõpetamisest. Praktikas on mõju võrreldes praeguse olukorraga vähene, kuna suures mahus salvestust pole Eestisse veel rajatud ja elektrisüsteemi lisanduvast salvestusvõimsusest võidab ühiskond energiakulude vähenemise kaudu. Muid otseseid riigieelarve kulusid ega tulusid ette näha ei ole.

8. Rakendusaktid

Rakendusaktide muutmist pole ette näha.

9. Seaduse jõustumine

Seaduse § 1 punktid 7, 14, 17 ning § 2 jõustuvad 2025. aasta 1. jaanuaril tulenevalt Baltikumi sünkroniseerimisest Kesk-Euroopa sünkroonalaga. Seaduse jõustumisega on kiire tulenevalt rikkumismenetlusest nr (2021)0033.

11. Seaduseelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ministeeriumitele ning arvamuse avaldamiseks Konkurentsiametile ja turuosalistele.

Algatab Vabariigi Valitsus
Tallinn “...” ... 2024